

них ће вероватно са даљим истраживањем Ћенићевог дела још бити, не умањује толико вредност ове књиге колико потврђују сложеност питања са којима се аутор сретао у свом раду вршећи један пионирски посао. Писана више у публицистичко-новинарском него у стилу строге историјске расправе, књига се са занимљивошћу чита.

М. Дашић

ЋУРИЋ ХАЈРУДИН, ПРИЛОЗИ БОСАНСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКОЈ ИСТОРИЈИ XIX ВИЈЕКА.

Сарајево 1960. Грађа, књига VIII. Одјелење историско-филолошких наука, књига 4. Научно Друштво НР Босне и Херцеговине

Међу студијама и чланцима које је Хајрудин Ћурић објавио у горе поменутим „Прилозима“ заслужују засебну пажњу управо они који наполе обрађују и проблематику црногорске историје у XIX ст., тј. међусобне турско-црногорске односе поменутог раздобља. На ту проблематику се односе два објављена рада и то „Преписка Али-паше Ризванбеговића с аустријским властима у Далмацији“ и „Прилози историји црногорско-турских односа пред крај турске владавине у Босни и Херцеговини“.

У првом реду објављује аутор коденонденцију Али-паше Ризванбеговића с тадашњим гувернером Далмације. Јулиенбергом и другим аустријским службеним круговима у Далмацији. У тим писмима се Али-паша врло често обазире и на прилике и односе турско-црногорске, износећи мјестимично врло занимљиве податке о устанку у Кривошијама године 1839. Осим тога, Али-паша врло детаљно анализира будући свој састанак с Петром Петровићем II Његошом, договорен ради рјешавања међусобних односа, који су управо тада ступили у нову фазу. Тај састанак је, као што је познато, уследио године 1842, након сукоба који су избили исте године на Грахову. Али-паша у писму писаном 10. VIII 1842. грофу Јулиенбергу наводи да ће се ускоро састати с „... владиком Црногорским на Комфину дубровачкоме то јест на брат од плоче. Зато по дужности јављамо и вашем пријатељству, и јесте умољени да даде вашу наредбу Гдну заловједнику од околиша дубровачког капетан(у) од Чиркула да нам буде пријателски комоод на вишечерчено место од плоче и да нам буде каква кућа прилисна на брат оли место за наше пандуре неби могла бити састанак без икакве смедње и без лазарета. „Састанак је након неког времена био одржан, па је на њем углављено примирје на које се онда поново позива Али-паша писмом писаним 24. IX 1843 которском заповједнику у коме истиче да су владика и он уговорили“ вјечсни мир и распушћали војску. “

Објављена кореспонденција је свакако један значајан прилог, који веома подробно освјетљава црногорско-турске односе 40-тих година XIX стољећа. Оригинални текстови објављених писама се данас чувају у Државном архиву у Задру, у коме, као што је познато, постоји још обиље необјављене грађе, везане не само за црногорску историју него и за све остале југословенске народе.

Грађа објављена у другом прилогу освјетљава период након године 1862. па све до године 1873. У тим „Прилозима историји црногорско-турских односа пред крај турске владавине у Босни и Херцеговини“ Ђурић је објавио неколико веома занимљивих писама црногорског књаза Николе писаних тадашњим управитељима појединих босанских покрајина, као и неке њихове појединачне одговоре. Објављена писма књаза Николе одишу једним пријатељским и помирљивим духом, који је у турско-црногорским односима наступио након дугогодишњих сукоба последице године 1862. Писма су писана француским језиком и данас се налазе у „Оријенталном институту“ у Сарајеву у скупци „Acta turcica“. У писмима су третирани проблеми који се првенствено односе на питање разграничавања пограничних турско-црногорских земљишних посједа, па пуштање на слободу неких турских бјегунаца и злочинаца, као и неки општи проблеми који су се тicali једне и друге стране. Сва објављена писма су попраћена потребним уводним текстом, регистрима и биљешкама, па је и ово издање Научног друштва Народне Републике Босне и Херцеговине дало још један вриједан научни прилог, који ће допринијети рашчишћавању историје југословенских народа у XIX стољећу.

Мирослава Деспот

„ВЈЕСНИК ДРЖАВНОГ АРХИВА У РИЈЕЦИ“ СВЕЗАК I—V (1953—1959)

Од године 1953. па све до 1959. (са изузетком 1958. год. Државни архив у Риједи издавао је једну веома угледну, солидно опремљену и запажену годишњу публикацију под именом „Вјесник Државног архива у Риједи“ (1953—1957), а након промјене назива Државног архива у Хисторијски архив (1959. год.) под називом „Вјесник Хисторијског архива у Риједи“ (свезак V).

Свезак I/1953.

Књига већег формата, са 358 страна текста. Иза сваког прилога слиједи садржај на енглеском језику. Садржи следеће радове:

Др. Иван Беуц: *Осорска комунa у правно-повјесном свијетлу*. проучавање прошлости Осора заслужује нарочиту